

Kela[®]

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz

VUÄ'NKÂNJI DA ČIÕLGGSÂNJI

Siiskõs

Jee'resnallšem jeältõõgg	3
Narodjeältök	6
Staanjeältök	8
Puä'resvuõttjeältök	9
Reauggpââ'st'te'mesvuõttjeältök	12
Jee'res tuärjjõõzz jeältökvuäžžja	16
Piârjeältök	22
Ooccâm da mä'hssem	26
Näai't Kela kääzzkâstt	31

Jee'resnallšem jeältõõgg

Vuäitak vuäžžad jeältõõgg puä'resvuõd,
reauggpââ'st'te'mesvuõd le'be reaugte'mesvuõd vuädald.
Jeältõõggid mä'hsse reaugjeältökstroittel da Kela.

Tän brosyrrâst mušttlet Kela mä'hssem jeältõõggi pirr
da jee'res jeältökvuäžžai tuärjjõõzzi pirr.

Brosyrr looppâst lie teâd tõ'st,
mä'htt jeältõõggid da tuärjjõõzzid oo33ât.

Brosyrr mušttal ee'jj 2021 vue'jjest.
Vuäžžak nee'ttest lââ'ssteâdaid tõ'st,
mä'htt koronaepidemia vaaikat Kela tuärjjõõzzid.

Lââ'ssteâd nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pirr mušttlet
nuõrttsää'mkiõ'lle adrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Jeältõõggi pirr mušttlet tää'rkben
Kela lâä'ddkiõllsaž seeidain
www.kela.fi/elakelaiset

Jõs tu'st lie kõõçmõõžž,
vuäitak soi'ttjed kääzzkâ'sttemnâamra
020 692 202

Mõõn jeältõõgg vuäitak vuäžžad?

Vuäitak vuäžžad puä'resvuõđ vuâdald le'be puä'resvuõttjeältõkkân kue'htt jee'resnallšem jeältõõgg. Tõk lie reâuggjeältõk da narodjeältõk. Reâuggjeältõõgg mähss reâuggjeältõkstrooi'tel. Narodjeältõõgg mähss Kela.

Kela puä'resvuõttjeältõõgg ââ'kkraajj lij 65 ee'kked. Reâuggjeältõõgg ââ'kkraajj lij kidd tõ'st, mõõn ee'jj leäk šõddâm.

Vuäitak pää'cced reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõ'kke ouddâl puä'resvuõttjeältõõgg, jõs jiõk pââ'st reâuggad le'be mätt'tõõttâd. Reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg vuäitak vuäžžad nu'tt reâuggjeältõkkân ko še narodjeältõkkân. Reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk älgg takainalla eman ku'kes puõccâm mähñña.

Lââ'ssen lie koumm jeältõõgg, koid Kela ij määu's. Tõk lie

- vue'ssreâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk
- ääi'juum vue'sspuä'resvuõttjeältõk
- reâuggsue'rgõjeältõk.

Vuäitak kõõččâd täi jeältõõggi pirr jiijjad reâuggjeältõkstrooi'ttlest.

Jeältõõgg lââ'ssen vuäitak vuäžžad Kelast

- päärnažpââjõõzz
- jeältõkvuäžžai jälstemtuärjjõõzz
- jeältõõgg vuäžžai häiddtuärjjõõzz
- rintamalââ'zz da pâ'jjelmeärresaž rintamalââ'zz
- vuâđđpi'rgõeemtuärjjõõzz.

Reâuggjeältõk

Jeänaš jeältõõggin lie reâuggjeältõõgg. Reâuggjeältõõgg nârrai, ko leäk tuâjast da vuäžžak pää'lk.

Reâuggjeältõõggid häidda reâuggjeältõkstrooi'ttel, kook lie mähgg.

Ton da tuâjju'vddjad leä'ped mähssam tuu reâuggii'jji ääi'j reâuggjeältõkmäüsaid. Jeältõõggad mie'rr lij kidd tõ'st, mõõn jiännai leäk teä'n'jam tuu reâuggii'jji ääi'j.

Privatt põõrgâsneķ lij mähssam jeältõkmäüsaid jeältõkstrooi'ttla, koon son lij va'lljääm.

Mäddtäällpõõrgâsneķ lij mähssam jeältõkmäüsaid jiijjâs jeältõkstrooi'ttla, Melaa'je.

Reâuggjeältõõggin vuäžžak teâđ

- jiijjad reâuggjeältõkstrooi'ttlest
- Jeältõkstaankõõskõõzzâst (Eläketurvakeskus)
- nee'ttest:
www.tyoelake.fi

Narodjeältök

Jõs jiök vuäžž reâuggjeältõõgg le'be tõt lij u'cc,
Kela mähss tu'nne narodjeältõõgg.

Vuäitak vuäžžad narodjeältõõgg tiudd meär tã'lk,
jõs jiök vuäžž ni voo'ps reâuggjeältõõggid le'be
jõs vuäžžak tõið jäänmõsân nu'tt 56 eu'rred määnpââ'jest.
Jõs vuäžžak reâuggjeältõõggid jäänab,
narodjeältök lij uu'ccab le'be jiök vuäžž tõn ni voo'ps.

Narodjeältõõgg tiudd mie'rr lij
nu'tt 665 eu'rred määnpââ'jest.
Jõs tu'st lij pie'llkuei'mm, äävkuiei'mm
le'be leäk rekisterõsttum paarrõhttvuõðâst,
narodjeältõõgg tiudd mie'rr lij nu'tt 594 eu'rred määnpââ'jest.

Narodjeältök vuäitt lee'd uu'ccab,
jõs leäk välldam narodjeältõõgg ääi'juum
puä'resvuõttjeältõkkân le'be ouddâl 65 ee'jj ââ'jj.

Narodjeältök vuäitt lee'd še te'l uu'ccab,
jõs leäk jälstam ålggjânmin.
Jõs siirdõõðak ålggjânmid,
tõt vuäitt vaaikted tuu vuäžžam narodjeältõ'kke.

Kõõjj Kela kääzzkâ'stemnââmrest,
mä'htt ålggjânmin åärmõš vaaikat narodjeältõ'kke.
Kääzzkâ'stemnââmar lij

020 634 0200.

Narodjeältõõgg uu'ccee

- reâuggjeältök
- vuäžžmad jee'res jeältõõgg da ko'rvvõõzz.

Narodjeältõõgg jie uu'cced

- pie'llkuei'm puätti
 - päärna hãiddam ääi'jest nãrrjam jeältök
 - mätt'tõõttâm ääi'jest nãrrjam jeältök
 - reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg keârddpââ'jõs.
- Kela jeältõõggin da reâuggjeältõõggin määu'set piid.

Narodjeältõõgg puãdraaj

Narodjeältõõgg ij kannât ooccâd,
jõs tuu jee'res jeältõõgg da ko'rvvõõzz
mã'ne pâ'jjel puãdraaji.
Kela tu'mmai tuu narodjeältõõggâst
le'be staañjeältõõggâst eman te'l, ko lij se'lvv,
mã'mmet vuäžžak jee'res jeältõõggid.

Vuäitak vuäžžad narodjeältõõgg,
jõs tuu jee'res narodjeältõ'kke vaaikteei jeältõõgg
da tuu vuäžžam ko'rvvõõzz lie uu'ccab ko tãk puãdraaj:

- paarrân jie'lli nu'tt 1 231 eu'rred määnpââ'jest
- õhttu jälsteei nu'tt 1 373 eu'rred määnpââ'jest.

Puãdraaj miãrkkšã'vve bruttopuãttjid le'be puãttjid,
koin jie leäkku valddum meãdda piid.

Puãdraaj vuäi'tte lee'd uu'ccab, jõs leäk jälstam ålggjânmin.

Staanjeältök

Kela mähss tu'nne staanjeältöög,
jös tu'st jee'res jeältöög pä'cce samai u'ccen
le'be jiök vuäžž ni mõõn jee'res jeältöög.

Staanjeältöög vuäitt vuäžžad tå'lk
Lää'ddjânnmest jälsteei jeältöknek.
Tõn vuäitt vuäžžad,
ko lij jälstam uu'ccmõsân 3 ee'jj Lää'ddjânnmest.

Staanjeältök tiudd mie'rr lij nu'tt 838 eu'rred mänpââ'jest.
Jös jiök vuäžž ni mõõn jee'res jeältöög,
vuäžžak tiudd staanjeältöög.
Staanjeältök lij kuuitâg uu'ccab,
jös leäk ooccâm ouddâl jeältökââ'jj ääi'juum
puä'resvuöttjeältöög.
Te'l vuäitt kíâvvâd nu'tt, što jiök vuäžž staanjeältöög.

Staanjeältöög uu'cee še jee'res jeältöög, koid vuäžžak.
Tõid kie'ppeet obbnēs meadda tiudd staanjeältöögâst.

Staanjeältöög jie kie'pped ouddmiârkkân hâiddtuârjjõs,
jälstemtuârjjõs, tuâjpuatti, jällmõš le'be pie'llkuei'm jällmõš.
Jös vuäžžak reâuggpââ'st'te'mesvuöttjeältöög,
tuu tuâjtiânnâz vuäi'tte kuuitâg vaikted staanjeältö'kke.

Piârkkõkvuõđ jie vaikat staanjeältöög meârra.

Kõõjj Kela kääzkkâ'stemnâamrest,
mä'htt ålggânmin åârmõš vaikat staanjeältö'kke.
Kääzkkâ'stemnâamar lij

020 634 0200.

Puä'resvuöttjeältök

Puä'resvuöttjeältök vuäitt lee'd reâuggjeältök,
narodjeältök le'be kuhttu.

Narodjeältökkân mahssum puä'resvuöttjeältök ålgg
65 ee'jj åâ'jjest.

Jös leäk jälstam le'be reâuggam ålggânmin,
puä'resvuöttjeältöög mie'rr vuäitt pää'cced u'ccen.

Ouddmiârkk jeältööggin

Fooma da Kai'ssi lie näittlõöttâm.
Suâna lie kuhttu puä'resvuöttjeältöögâst.

Fooma vuäžž reâuggjeältöög
1 300 eu'rred mänpââ'jest.
Son ij vuäžž narodjeältöög ij-ga staanjeältöög.

Kai'ssi lij hâiddam kuu'kk ääi'j pärnaid dââma.
Son vuäžž reâuggjeältöög 500 eu'rred mänpââ'jest
da narodjeältöög nu'tt 370 eu'rred mänpââ'jest.
Kai'ssi â'te vuäžž jeältöög õhttsi'žže
nu'tt 870 eu'rred mänpââ'jest.
Su'nne ij kuul staanjeältök.

Jeältõõgg ääi'jummuš

Jõs tu'st lij vuõiggâdvuõtt narodjeältõ'kke, vuaitak mie'rreed, vâäldak-a tõn ääi'juum puä'resvuõttjeältõkkân ouddâl ko teâudak 65 ee'kked.

Jõs leäk šõddâm ouddâl ee'jj 1958, vuaitak vä'ldded ääi'juum puä'resvuõttjeältõõgg ääi'jmõsân 63-ekksi'žžen.

Jõs leäk šõddâm ee'jj 1958–1961, vuaitak vä'ldded ääi'juum puä'resvuõttjeältõõgg 64-ekksi'žžen.

Ääi'juum jeältõk lij põõššjen uu'ccab ko 65 ee'jj ââ'jjest a'lõggi narodjeältõk. Jeältõk occan 0,4 % juõ'kk ääi'juum määnpââ'jest. Kannat se'lvted ouddkiõ'tte, mõõn šoora ääi'juum puä'resvuõttjeältõk le'čči.

Ouddmiârkk jeältõõgg ääi'jummšest

Märjj pääcc reâuggjeältõ'kke 63 ee'jj da 9 määnpââ'j âkksi'žžen. Son vuäžž reâuggjeältõõgg 700 eu'rred määnpââ'jest.

Son âacc tõn lââ'ssen 1 ii'jjin da 3 määnpõõ'jin ääi'juum narodjeältõõgg. Narodjeältõk lij 6 % (nu'tt 20 eu'rred määnpââ'jest) uu'ccab ko tõt le'čči Märjja 65 ee'jj ââ'jjest.

Märjj jäälast õhttu.

Son vuäžž reâuggjeältõõgg õõl narodjeältõõgg nu'tt 320 eu'rred määnpââ'jest.

Jeältõõgg mââ'jummuš

Tu'st ij taarbâž ooccâd jeältõõgg võl 65-ekksi'žžen. Vuaitak â'te mââ'jeed jeältõõgg älggmõõžž. Tõt pââ'jad jeältõõgg. Jeältõk pâjjan 0,6 % juõ'kk määnpââ'jest, koin mââ'jääk tõn.

Reâugte'mesvuõtt da jeältõk

Jõs leäk reâugtem da ââlda jeältõkââ'jj, vuaitak piässâd nu'tt sarnnum jeältõk-kiâinnu le'be vuäžžad reâugte'mesvuõttpei'vvtie'gğ, sa oo33ak puä'resvuõttjeältõõgg.

Jõs leäk šõddâm ouddâl ee'jj 1958, tu'st vuaitt lee'd vuõiggâdvuõtt ooccâd puä'resvuõttjeältõõgg 62-ekksi'žžen.

Jõs leäk šõddâm ee'jj 1958–1961, tu'st vuaitt lee'd vuõiggâdvuõtt ooccâd puä'resvuõttjeältõõgg 64-ekksi'žžen.

Tân vue'jjest jeältõk ij occan. Muđoi vuäžžak reâugte'mesvuõttpei'vvtie'gğ tõn räjja, što teâudak 65 ee'kked.

Reâuggpââ'st'te'mesvuõtt- jeältõk

Jõs puõzzak kuu'kk,
vuäzzak takainalla vuõsshân puõzzâlmpei'vvtie'gğ.

Ko leäk vuäzzam puõzzâlmpei'vvtie'gğ 150 arggpei'vved,
Kela vuõlttad tu'nne kee'rij,
ko'st mušttlet säursmâ'ttem da jeältõõgg pirr.
Vuäitak vuäzzad kääčč Kelaa'je sagstõõllâd tõ'st,
mä'htt reâuggpâstlvažvuõđad vuei'tet pue'reed.

Reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg vuäzzak takainalla
eman te'l, ko leäk vuäzzam puõzzâlmpei'vvtie'gğ nu'tt ee'jj.

Reâuggpââ'st'te'mesvuõtt vuäitt lee'd
nu'tt reâuggjeältõk ko še narodjeältõk.
Vuäitak oocčad tõid seämma ooccmõõžžin
da dâhttarciâklmin.

Ķii vuäzz Kelast reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõg?

Vuäitak vuäzzad reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg,
jõs leäk 16–64-ekksaž da tu'st lij puõzzâlm le'be vââ'kk,
kää'tt câgg tuu reâuggmest.

Jõs tu'st lij ku'kes reâuggsue'rgğ
da leäk teâuddam 60 ee'kked,
vuäitak vuäzzad jeältõõgg keä'ppsab vuâđain
ko tõn nuõrab ooumaž.

Põõššjen čââ'lmtem le'be liikkeempââ'st'tem vuäzz pâi
reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg, hâ't son reâugči.
Oudldõs lij, što narodjeältõ'kke vaaikteei jee'res puätti
jie mõõn pâ'jjel narodjeältõõgg puâđraaj.

Ko teâudak 65 ee'kked,
Kela mott reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõggad
puä'resvuõttjeältõkkân.
Tät ij muu'tt vuäzzmad jeältõõgg meä'r.

Nuõrr ooumaž vuäzz säursmâ'ttemtie'gğ

Jõs leäk šõddâm reâuggpââ'st'te'mmen vuâlla 15-ekksi'žžen,
vuäitak vuäzzad reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg,
ko teâudak 16 ee'kked.
Takainalla reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg
ij kuuitâg vuäzz ouddâl 20 ee'jj ââ'jj.
Nuõrr oummu vuäi'tte vuäzzad tõn sââ'jest
ämmtallaš säursmâttmõõžž da säursmâ'ttemtie'gğ.

Ämmtallaš säursmâttmõõžž täävtõssân lij
vie'kked tuu piässad tuõjju.
Tu'nne raajât jiijjad mä'tt'õõttâm- da säursmemplaan.
Tõn raajât õõutveäkka huõltee'jin da ä'sštobddjivui'm.

Jeältõõgg sâjja vuäzzak te'l nuõrroummu säursmâ'ttemtie'gğ.
Tõt lij uu'ccmõsân 33,51 eu'rred peei'vest.
Tõn lââ'ssen vuäitak vuäzzad lää'mestuärjjõõzz.

Säursmâ'ttemtuärjjõs

Reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg vuäitt vuäzzad
mie'rraigsi'žžen.
Te'l tõn nõmm lij säursmâ'ttemtuärjjõs.
Tõn määu'set hâaid le'be säursmâttmõõžž ääi'jest.

Oudldõssân lij, što tu'nne lij rajjum
säursmâ'ttem- le'be hâiddamplaan.
Säursmâ'ttemtuärjjõs lij seämma šoora
ko reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk.
Tõn määu'set seämma vuâđain.

Reaugmõs reauggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõggâst

Hâ't leäk reauggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõggâst,
vuäitak reauggad måtam vee'rd.

Jõs reaugak, i'lmmet tõ'st Kelaa'je da
reaugjeältõkstro'i'ttlasad.
Kela juätkk jeältõõgg mähssmõõžž,
jõs tiännsad lie jäänmõsân 837,59 eu'rred määnpââ'jest.

Jõs reaugak juätkkjee'jen da
teä'n'jak pâ'jjel 837,59 eu'rred määnpââ'jest,
vuäitak kue'dðed jeältõõgg vuånjad
jäänmõsân 2 ee'jj ääigas.
Tät miärkkšââv tõn, što tu'nne jeät mahssu jeältõõgg,
leäša ton jioök taarbâž ooccâd tõn o'dðest,
jõs tuâj po'tte 2 ee'jj se'st.

Jõs kuâðak jeältõõgg vuånjad da leäk ääi'jben vuäžžam
jeältõõgg vuäžžai hâiddtuärjjõõžž,
vuäžžak päälk lââ'ssen Kelast ââ'lmõs lää'mestuärjjõõžž
nu'tt 423 eu'rred määnpââ'jest.
Tõ'st ij mõõn piid.

Jõs jõõskak reauggmen,
i'lmmet tõ'st tâ'lles Kelaa'je.
Kela älgg e'pet mä'hssed jeältõõgg.

Jee'res tuärjjõõzz jeältõkvuäžžja

Kela mähss jeältõkvuäžžja täid tuärjjõõzzid:

- päärnažpâäjõs
- jeältõkvuäžžai jälstemtuärjjõs
- oummu, kää'tt vuäžž jeältõõgg, hãidduärjjõs
- rintamalââ'ss da pâjjelmeärresaž rintamalââ'ss
- pi'rggeemtuärjjõs.

Täin tuärjjõõzzin ij mõõn piid.

Päärnažpâäjõs

Jõs leäk jeältõõggâst da jãlsta vuãlla 16-ekksaž päärnain, vuãitak oocãd Kelast päärnažpâäjõõzz. Tõn vuäžž jiijjãs da pie'llkuei'm päärnain.

Päärnažpâäjõs lij nu'tt 22 eu'rred mäãnpâã'jest õõut päärna õõl.

Vuäžžak päärnažpâäjõõzz še te'l, ko päärnãd jãalast jee'res á'rnn, jõs áãnak huõl suu pi'rggummšest uu'ccmõsãn jeãltemtuärjjõõzz meã'r (nu'tt 167 eu'rred mäãnpâã'jest).

Vuãitak vuäžžad päärnažpâäjõõzz, hã't jioek vuäžžãi narodjeãltõõgg. Jee'res jeãltõõgg vuãi'tte še vuõiggã'tted päärnažpâäjõ'sse.

Jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõs

Vuãitak vuäžžad Kelast jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõõzz, jõs jioek vuei't vuäžžad takai jãlstemtuärjjõõzz. Oudldõssãn lij, što tuu puãtti lie occka da vuäžžak jeãltõõgg, kãã'tt vuõiggãtt jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõ'sse. Kela vuãitt mã'hssed tuärjjõõzz še vuo'krjejja.

Tu'st ij kuuitãg leãkku vuõiggãdvueõtt jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõ'sse, jõs vuäžžak tã'lã oudmiãrkãn koon-ne tãin:

- vue'ssreãuggpãã'st'te'mesvueõttjeãltõk
- vue'ssãi'gãjeãltõk
- äãi'juum vue'sspuã'resvueõttjeãltõk.

Vuãitak oocãd jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõõzz

- jõs jãlsta õõttu
- jõs jãlsta pie'llkuõi'minad
- jõs še jeãrraz, kook jãlste azlmest, vuäžžã jeãltõõgg, kãã'tt vuõiggãtt jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõ'sse.

Jõs tuãna pie'llikuõi'minad vuäžžve'ted kuhttu jeãltõõgg, oocãd jãlstemtuärjjõõzz õõhtsaž ooccmõõžžin. Jãlstemtuärjjõõzz mããu'set tuãnnãid peãll'lõõžži.

Jee'res vuõ'jjin se'lvvet, vuãitak-a vuäžžad takai jãlstemtuärjjõõzz. Takai jãlstemtuärjjõõzz pirr vuãitak kõõccãd Kela kããzzkã'sttemnããmrest
020 692 210.

Jeãltõkvuäžžai jãlstemtuärjjõõzz pirr vuãitak kõõccãd Kela kããzzkã'sttemnããmrest
020 692 202.

Jeältõõgg vuäžžai hâidduärjjõs

Jõs pâsttmõššad taimmad lij huänn'nam
puõzzâlm le'be vââ'jj diõtt,
vuäitak vuäžžad Kelast hâidduärjjõõzz.
Tõin ko'rvveet še puõzlmest le'be vââ'jjest šõddi koolaid.

Vuäitak vuäžžad hâidduärjjõõzz,
jõs pâsttmõššad ââ'nned huõl jijstad
lij huänn'nam ee'jj ääi'j.
Tõt miârkkšââvv,
što taarbšak vie'kk le'be hâaid juõ'kkpeivvsaž tâaimainad
le'be puõzlmastad šâ'dde jeä'rab kool.

Jiõk vuei't vuäžžad jeältõõgg vuäžžai hâidduärjjõõzz,
jõs vuäžžak koon-ne täin jeältõõggin:

- vue'ssreâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk
- vue'ssâi'gjeältõk
- ääi'juum vue'sspuä'resvuõttjeältõk.

Tõn sâjja vuäitak ooccâd Kelast lää'mestuärjjõõzz.

Hâidduärjjõõzz määu'set jee'res meä'r
veä'kktaarb da koolai mie'ldd:

- Vuâddhâidduärjjõs lij nu'tt 71 eu'rred mäanpââ'jest.
- Pââ'juum hâidduärjjõs lij nu'tt 156 eu'rred mäanpââ'jest.
- Ââ'lmõs hâidduärjjõs lij nu'tt 329 eu'rred mäanpââ'jest.

Kela mähss hâidduärjjõ'sse veteraanlââ'zz
nu'tt 108 eu'rred mäanpââ'jest tõid veteraanid,
kook vuäžžä pâ'jjelmeärresaž rintamalââ'zz da
jeältõõgg vuäžžai pââ'juum le'be ââ'lmõs hâidduärjjõõzz.

Tuu puätti le'be jällmõš jie vaikât hâidduärjjõõzz vuäžžma.

Hâidduärjjõõzz miõdât ju'n-a meä'rte'mes ääigas
le'be mie'rräaigas.

Rintamalââ'ss da pâ'jjelmeärrsaž rintamalââ'ss

Vuäžžak Kelast rintamalââ'zz,
jõs tu'st lij mii-ne täin tiõttin:

- rintamasääldat-tiõtt
- rintamakäzzkâ'sttemtiõtt
- rintamatiõtt.

Tiõttid ij vueil't teänab ooccâd.

Rintamalââ'zz vuäžža še oummu,
koin lij tuõđstõs vuässõõttmest miinnrai'vjemtuâjaid
ii'jji 1945–1952.

Rintamalââ'ss lij nu'tt 125 eu'rred mänpââ'jest.
Puåtti le'be jällmõš jie vaaikât rintamalââ'ssa.

Jõs vuäžžak rintamalââ'zz da narodjeältõõgg,
vuäžžak Kelast še pâ'jjelmeärrsaž rintamalââ'zz.
Šuurmõs pâ'jjelmeärrsaž rintamalââ'ss lij
nu'tt 258 eu'rred mänpââ'jest.

Piârjeältök

Roodnairuâđ jäämm'moš mott piârri pi'rggummuž.
Piârjeältök stään liâsk da päärna pi'rggummuž,
ko pie'llkuei'mm le'be päärna e'čč le'be jeä'nn jäämm.

Piârjeältöög lie liâskjeältök da päärnajeältök.

Kelast piârjeältöög vuäžža

- vuâlla 65-ekksaž liâskk
- vuâlla 18-ekksaž päärnaž, koon e'čč, jeä'nn le'be huolteei lij jäämmam.

Jös päärnaž mätt'tâatt,
son vuäitt vuäžžad piârjeältöög tön räjjä,
što teâudd 21 ee'kked.

Kela mä'hssem piârjeältöög lââ'ssen
vuäitak vuäžžad piârjeältöög
tuu jäämmam roodnairuâđ reâuggjeältökstroi'ttlest.
Teâđaid vuäžžak reâuggjeältökstroi'ttlest le'be
Jeältökstaanköösközzâst.
Mäddtäällnii'kkkin da pöörgâsnii'kkkin lie jiijjâz
jeältökââsktözz.

Jös roodnairuâtt lij jälstam le'be reâuggam âlggjânmin,
piâr vuäitt vuäžžad jeältöög âlggjânmin še.

Jös roodnairuâtt lij leämmaž reâuggjie'llmest,
liâskk da päärnaž vuäi'tte vuäžžad še keârddko'rvvözz
joukkjiöggââsktözzâst.
Lââ'ssteâđaid vuäžžak roodnairuâđad tuâjjpäi'kest.

Jös roodnairuâtt lij jäämmam
jää'ttempää'mhest le'be pää'rtest,
liâskk da päärnaž vuäi'tte vuäžžad piârjeältöög
pä'rtt- le'be jäättlökââsktözzâst.
Lââ'ssteâđaid vuäžžak ââsktemöhttözzâst.

Jee'res piârjeältöög da ko'rvvözz vuäi'tte vaaikted Kela
mä'hssem jeältööggid da jälstemtuärjjö'sse.

Piârjeältööggin määu'set piid.

Liâskjeältök

Kela mähs liâskjeältöög tâ'lk vuâlla 65-ekksaž lie'skke.

Liâskjeältö'kke kooll alggeältök da vuei'tlvaž juätkkeältök.
Jös tu'st puätti lie occka,
vuäitak ooccâd jälstemtuärjjözz še.

Vuäitak vuäžžad liâskjeältöög,
jös le'jjik näittlöttâm le'be
rekisterösttum paarröhttvuöđâst pie'llkuoi'minad.
Äävkuie'mm ij vuei't vuäžžad liâskjeältöög,
leša öhttsaž päärna vuäi'tte vuäžžad päärnajeältöög.

Jös tuännast jie leäkku öhttsaž päärna,
vuäitak vuäžžad liâskjeältöög tâ'lk,
jös puk täin mäainain teâuddje:

- Le'jjik uu'ccmösân 50-ekksaž, ko pie'llkuâimmad jaa'mi.
- Le'jjik vuâlla 50-ekksaž da kuâimmad vuâlla 65-ekksaž, ko näittlööđid le'be rekisteröö'stid paarröhttvuöđâd .
- Veä'ncc le'be rekisterösttum paarröhttvuött pii'sti uu'ccmösân 5 ee'jj.

Pie'llkuei'm jää'mmem mânia Kela mähss
alggjeältõõgg 329 eu'rred määnpâ'jest.
Alggjeältõõgg mäü'set 6 määnpâ'j.

Alggjeältõõgg mânia vuäitak vuäžžad juätkkjeältõõgg.
Tõt nãrrai vuâđđmeä'rest da tiuddeem-meä'rest.

Vuâđđmie'rr lij nu'tt 103 eu'rred määnpâ'jest.
Tõn vuäžžak tâ'lķ,
jõs tu'st lij huõltummšest tuu le'be pie'llkuâimad
vuâlla 18-ekksaž päärnaž.

Tiuddeem-meä'r vuäžžma vaaikte miãlggãd puk tuu puãtti.
Tiudd tiuddeem-mie'rr lij nu'tt 534 eu'rred määnpâ'jest.
Jõs näittlõõđak o'dđest,
tiudd tiuddeem-mie'rr lij nu'tt 462 eu'rred määnpâ'jest.

Jeãltõõgg mie'rr vuäitt lee'd uu'ccab,
jõs pie'llkuâimad lij jãlstam ålggjãnnmin.

Jõs näittlõõđak o'dđest

Jõs näittlõõđak o'dđest ouddãl ko teãudak 50 ee'ķķed,
Kela jãskk mä'hssmen liãskjeãltõõgg.

Te'l vuäžžak kuuitãg õhttãn vuãra meä'r,
kãã'tt va'sttad 3 ee'jj jeãltõõgg.
Oudldõssãn lij,
što leãk vuäžžãm liãskjeãltõõgg uu'ccmõsãn 1 ee'jj äãi'j.

Päärnajeãltõk

Jõs päärna puã'res jäämm,
Kela mähss päärnže päärnajeãltõõgg.

Puãrrsin juu'rdeet oummu,
kãã'tt lij jãlstam päärnain da peãmmam suu.
Puã'res vuäitt lee'd jeã'nn, e'čč le'be jee'res ooumaž.

Kela mähss päärnajeãltõõgg,
sa päärnaž teãudd 18 ee'ķķed.
Jõs päärnaž mãtt'tããtt,
jeãltõk vuäitt juätkkjed tõn rãjja,
što päärnaž teãudd 21 ee'ķķed.

Jäämmam puãrraz reãuggjeãltõkstrooi'tel še
mähss päärnajeãltõõgg.

Kela mä'hsssem päärnajeãltõõgg vuâđđmie'rr lij
nu'tt 60 eu'rred määnpâ'jest.
Jõs kuhttu puãrraz lie jäämmam,
päärnaž vuäžž nu'tt 120 eu'rred määnpâ'jest.

Vuâlla 18-ekksaž päärnaž
vuäitt vuäžžad lâã'ssen tiuddeem-meä'r,
koozz vaaikte suu vuäžžãm jee'res piãrjeãltõõgg.
Tiuddeem-mie'rr lij jããnmõsãn nu'tt 91 eu'rred määnpâ'jest.

Ooccâm da mä'hssem

Oozz puä'resvuöttjeältöög, staanjeältöög,
reâuggpâä'st'te'mesvuöttjeältöög, säursmä'ttemtuärjjööz
da jeältökvuäzzai jälstemtuärjjööz nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Tää'rkest ooccmöözžâst, möök meâlddööz tö'st â'lğge lee'd.
Meâlddöözid vuäitt še vuöltteed nee'ttest.

Vuäitak ooccâd jeältöög le'be tuärjjööz še lomaakkin,
koon vuäzzak Kela konttrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomakkeet

Jös oozzak tuärjjööz lomaakkin,
vuölttâd tön pää'st mie'ldd Kelaa'je.

Kela pää'staddrös lij

Kela

PL 10

00056 KELA

Jeältökooccmöözž vuäitak tää'imted še
koon täättas jeältökstroittla.

Pärnnpâäjööz, liâskjeältöög da pärnajeältöög
vuäitak ooccâd Kelast tâ'lk pö'mmailomaakkin.

Kela puä'resvuöttjeältöög da staanjeältöög
vuäitak ooccâd še njäälmlânji te'lfoonâst le'be Kela konttrest.

Oozz puä'resvuöttjeältöög muä'dd määnpâäj ouddâl
ko leäk pää'ccmen jeältö'kke.

Kela vuäitt mä'hssed jeältöögid mââikiö'tte
jäänmösan 6 määnpâäj ääi'jest.

Ko Kela lij kiött'töllâm tuu ooccmöözž,
vuäzzak domoi tu'mmstöög.
Tu'mmstöögâst muştlet jeältöög le'be tuärjjööz meä'r,
vuäđ da mä'hssempeeiv.
Vuäzzak tu'mmstöög še te'l,
ko tu'nne ij leäku miöttum jeältök le'be tuärjjös.

Älggjânnmin jälstumuš da reâuggmöš
vuäi'tte vaaikted narodjeältö'kke da piärjeältö'kke.
Jös leäk jälstam le'be reâuggam älggjânnmin,
vuäitak vuäzzad jeältöög reâuggjânnmest.
Liâskk vuäitt vuäzzad piärjeältöög jânnmest,
ko'st pie'llkuei'mm lij reâuggam.

Tiöttum älggjânnam jeältöögid vuäitt ooccâd
seamma lomaakkin ko Lää'ddjânnam jeältöög.
Muu'st tieu'dded da piijjâd mie'ldd ooccmö'sše še
U-meâlddööz.

Vuaitak raukkâd a'rvvözz jeältöggâst ouddkiõ'tte

Jõs haa'lääk se'lvted ouddkiõ'tte, vuaitak-a vuäzzad narodjeältögg, vuaitak raukkâd a'rvvözz reâuggjeältöggstad jiijjad jeältökstroi'ttlest.

Vuäzzak a'rvvözz še ne'ttä'sšeemkääzzkõzzâs:

www.tyoelake.fi

Kääzzkõs ohjjad tuu jiijjad reâuggjeältökstroi'ttel kääzzkõ'sse.

Raauk tõn mâḡḡa Kelast a'rvvözz narodjeältöggâst da tõ'st, vuaitak-a vuäzzad staanjeältögg.

Mä'hssempei'v

Kela mähss puä'resvuõttjeältögg, reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältögg, jeältögg vuäzzai häiddtuärjjõõzz di rintamalõõzzid juõ'kk määnpââ'j 7. peei'v.

Staanjeältögg mäü'set määnpââ'j 22. peei'v.

Jeältökvuäzzai jälstemtuärjjõõzz mäü'set määnpââ'j 4. peei'v.

Päarnažpââ'jõõzz da piärjeältöggid mäü'set sokknõõmad alggbukva mie'ldd

- A–K määnpââ'j 4. pei'vv
- L–R määnpââ'j 14. pei'vv
- S–Ö määnpââ'j 22. pei'vv.

Jõs banġk ij leäku äävai jeältögg le'be tuärjjõõzz mä'hssempei'v, vuäzzak tie'ġġid tuu tiil õõl ääi'jben.

Ouddmiärk jeältöknee'kk puättjin 2021

Taullõõggâst lie ouddmiärk vuei'vvgääradvuu'dest õhttu jälsteei jeältöknee'kk puättjin da piidin.

Pukin ouddmiärkin vuäkr lij 700 eu'rd määnpââ'jest. Ouddmiärkin jeältöknee'kkest jie leäku jee'res puätti ko jeältögg.

Vuänõs e/mp miärkkšââv eu'rd määnpââ'jest.

Teä'ġġmeä'r lie jorbsmõttum.

Reâugg-jeältök e/mp	Narod-jeältök e/mp	Staan-jeältök e/mp	Piid e/mp	Jälstemtuärjjõs e/mp	Nettopuätti e/mp*
0	0	838	0	530	1 368
0	665	172	0	530	1 368
100	643	94	0	530	1 368
200	593	44	0	530	1 368
400	493	0	0	511	1 404
600	393	0	-7	475	1 461
800	293	0	-42	440	1 491
1 373	7	0	-148	340	1 572

*Nettopuättjin juu'rdet jeältöknee'kk ää'nmemnalla äärrai puättjid, ko piid lie valddum meädda.

Täin puättjin älgg mä'hssed vuäkr da jee'res jie'llem koolaid.

I'Immet, jõs vuâkkad mottai

Jõs jie'llmad mottai,
tõt vuäitt vaaikted tuu Kelast vuäžžam tuärjjõõzzid.
Muuttâs vuäitt kuõskkâd ouddmiârkân jälstummuž,
puättjid, reâuggmõõžž le'be piârri.

Muu'st i'Immed muttsin Kelaa'je.
Vuäitak tuejjeed tõn nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttõõzzâst lij vue'zzstad ainsmâ'tted,
što Kelast lie vuõigge teâđ ââ'nmest.
Te'l tuärjjõõzz määu'set tu'nne vuõigge šooržen.

Jõs tu'mmstõõggâst lij vââ'kk

Jõs Kela tu'mmstõk lij tuu miõlâst vââgglaž,
vuäitak ooccâd tu'mmstõ'kke muttâz.

Vuäžžak tu'mmstõk-kee'rij mie'ldd vuä'ppõõzzid tõ'st,
mä'htt muttâz oozžât.

Jõs tu'st lie kõõčmõõžž, vää'ld vuõššân õhttvuõđ Kelaa'je.

Kela ä'sšeemkääzzkõõzzâst nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjjõõzzid
- vuõltteed meâlddõõzzid
- tää'rkksted ooccmõõžžad vue'jj
- vuõltteed saaggid
- i'Immed muttsin
- looppted tuärjjõõzz.

Näai't Kela kääzzkâstt

Nee'ttest

Loogg Kela tuärjjõõzzi pirr
nuõrttsää'mkiõ'lle:
www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Kõõjj vuä'ppõõzz:
www.kela.fi/kysy-kelasta

La'skked tuärjjõõzz meä'r:
www.kela.fi/laskurit

Ä'sšed nee'ttest:
www.kela.fi/neettest

Ne'ttkääzzkõ'sse fe'rttai
kee'rjtõõttâd.
Taarbšak baņkktiõttid
le'be mobiilstaanõõgg.

Konttrest

Tää'rkked konttri addrõõzzid da
äävaiäärramaai'jid nee'ttest:
www.kela.fi/konttrest

Taarbšak-a tuulk?

Loogg lââ'zz tu'lkkummuž pirr:
www.kela.fi/taarbsak-a-tuulk

Sää'mkiõllsa kääzzkõõzz:
www.kela.fi/saame

Te'lfoonast

Äävai aargi 9–16.
Jeältõõgg.....**020 692 202**
Jälstummuš.....020 692 210
Meeraikõskksa vue'jj
(aargi 10–15).....020 634 0200
Mätt'tõõttmõš
da prizoov.....020 692 209
Pe'rrjummuš.....020 634 4940
Pi'rğgeemtuärjjõs.....020 692 207
Puärrazvuõtt.....020 692 206
Puõccmõš da koort.....020 692 204
Reâugte'mesvuõtt.....020 692 210
Säursmâttmõš da
lää'mestuärjjõõzz.....020 692 205

Va'rre ääi'j

Vuäitak va'rried ääi'j
te'lfoonâst le'be nee'ttest:
www.kela.fi/varaa-aika
le'be vuõlttee'l
õhttvuõttvä'lddemraukkmõõžž
addrõ'sse:
saame@kela.fi

Ääi'jva'rrjummuš
nee'ttest odsmââvv.
Oođummuž mâņņa tu'st fe'rttai
tobddeed, ko haa'lääk va'rried ääi'j.
Taarbšak tobddummuš
ne'ttbaņkktiõttid le'be
mobiilstaanõõgg.

Kela nuorttsää'mkiõ'lle

Nuorttsää'mkiõllsa ne'ttseid:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Sää'mkiõllsa brosyyr:

■ **Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz**

Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz

Pi'rggeemtuärjjõs

Puõccmõš da säursmâttmõš

Pä'rnnpiârri

Reâugte'mesvuõtt

Siirdcõõttâm Lää'ddjânma le'be Lää'ddjânmemest
ålggjânmid

Takai jälstemtuärjjõs

Sää'mkiõllsaž brosyryid vuäitt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet